

BIBSYS/NYTT

ET NYHETSBLAD FRA BIBSYS / NR. 2 / AUGUST 2010

- / Valg av leverandør av nytt ILS
- / Cristin, Current Research Information System In Norway
- / BIBSYS Emneportal legges ned

/ Innhold

Valg av leverandør av nestegenerasjons biblioteksystem	3
Cristin (Current Research Information System In Norway)	5
Databehandleravtale og bestillingshistorikk	7
Åpne publiseringsarkiv inn i Bibliotekbasen	8
BIBSYS Emneportal legges ned	10
ELAG 2010	11
Hierarkisk emneoversikt i Ask	13
Invitasjon til innspill på tema til BIBSYS Brukermøte 2011	14
Nye kunder i BIBSYS Brage	15
Personalnytt	15

/ Valg av leverandør av nestegenerasjons biblioteksystem

Arve Olaussen / BIBSYS

NTNU annonserte 02.09.2009 anskaffelsen av et nestegenerasjons biblioteksystem på Ted. Seks leverandører ba om å bli kvalifisert, men tre ble avvist fordi de ikke oppfylte de publiserte kvalifikasjonskravene. Tre leverandører mottok spesifikasjonen men kun Ex Libris og OCLC leverte inn tilbud innen fristen 09.11.2009. Det ble tidlig klart at begge leverandørene hadde meget gode løsninger under utvikling og at prosessen med å gjøre et forsvarlig valg ville ta mer tid enn først antatt. Tilbudene er blitt vurdert opp mot de publiserte kriteriene for arkitektur, kommersielle vilkår/pris, funksjonalitet og leveransesikkerhet. NTNU og BIBSYS har hatt solid støtte fra Styringsgruppen for biblioteksystemkonsortiet og flere ressurspersoner utpekt av styringsgruppen.

På styremøte i BIBSYS den 18. juni ble det slått fast at forutsetningene for valg av leverandør er tilfredsstillende avklart. OCLC kom best ut i forhold til tildelingskriteriene og er derfor valgt til den avsluttende fasen med å etablere en kontrakt. NTNU informerte 25. juni leverandørene om resultatet med frist for en evt. klage på vedtaket satt til 09.07.2010.

Direktøren i BIBSYS har fått fullmakt fra styret til å gjennomføre prosessen med å etablere kontrakten. Dette arbeidet vil bli satt i gang etter ferien, og kontraktssignering er planlagt å skje i løpet av oktober.

Om OCLC

OCLC er en nonprofit, medlemskapsbasert biblioteksystem- og forskningsorganisasjon dedikert til offentlige formål for å fremme tilgang til informasjonen i verden og redusere informasjonskostnadene. Mer enn 27 000 bibliotek i 171 land og territorier rundt om i verden har brukt OCLC sine tjenester for katalogisering, oppslag, ressursdeling, eContent, bevaring, biblioteksadministrasjon og web-tjenester. OCLC og deres verdensomspennende medlemsbibliotek samarbeider om å produsere og vedlikeholde WorldCat, som gjør denne til verdens største og rikeste database med bibliografisk informasjon. OCLC utgir Deweys desimalklassifikasjonssystem, det mest brukte biblioteksklassifikasjonssystem i verden. OCLC har hovedkontor i Dublin, Ohio, USA og har over 1200 ansatte over hele verden. For mer informasjon besøk <http://www.oclc.org/>.

Informasjon om løsningen fra OCLC

Løsningen som BIBSYS er i ferd med å anskaffe bygger på OCLC sitt nestegenerasjonsprodukt kalt Web-scale Management Services (WMS).

Det er en nettbasert løsning som legger stor vekt på enhetlig og rasjonell håndtering av ulike medietyper.

Løsningen som er under utvikling er planlagt satt i drift for oss i 2013 og vil bygge på fire hovedkomponenter:

1. Web-scale Management Services – kjernekomponentene i et moderne ILS
2. WorldCat – Bibliotek katalogen som vil inneholde vår katalog og 1,5 milliarder andre innslag
3. WorldCat Local – Sluttbrukerverktøyet
4. WorldCat Link Manager – En lenketjener som gir tilgang til fulltekst

/ Cristin (Current Research Information System In Norway)

Cristin skal gi forskningen økt samfunnsmessig verdi ved å legge til rette for at forskning i flere sektorer sees i sammenheng. Cristin skal innhente og sammenstille informasjon for forskningsinstitusjonene ut fra prinsippet om åpen tilgang for alle. Cristin skal også dokumentere, presentere og gjøre åpent tilgjengelig kvalitetssikrede data om vitenskapelig publisering i en felles nasjonal database som grunnlag for finansieringssystemene i universitets- og høyskolesektoren, instituttsektoren og de regionale helseforetakene.

Hege Johannesen / BIBSYS

Det nye systemet tas i bruk i 2011 som rapporteringssystem for publikasjonsdata for 2010. I interimperioden 2010 vil Cristins styre få ansvaret for å etablere den nye organisasjonen og sørge for at NVI er klar som rapporteringssystem fra januar 2011. Fra 2011 vil Cristin erstatte de eksisterende forskningsdokumentasjonssystemene Frida og BIBSYS ForskDok.

Styret for Cristin

I samråd med Helse og omsorgsdepartementet har Kunnskapsdepartementet 28. juni 2010 satt ned et styre for Cristin for perioden 2010 – 2013 med følgende sammensetning:

Medlemmer:

- Curt Rice, UiT (leder)
- Ernst Omenaas, Haukeland universitetssykehus (nestleder)
- Trond Singsaas, NTNU
- Erlend Smeland, Oslo universitetssykehus
- Inga Fløisand, Norsk institutt for kulturminneforskning
- Susanne Sundsnes, NIFU STEP
- Torunn Haavardsholm, Divisjon for vitenskap, NFR
- Bjørn Henrichsen, NSD

Varamedlemmer:

- Berit Rokne, UiB,
- Tove Klæboe Nilsen, Helse Nord-Norge RHF,
- Conrad Lindholm, NORSAR
- Ingunn Stangeby, NFR.

Et utdrag av vedtektene

Vedtekter for Cristin ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet 28. juni 2010. Da disse har blitt sendt til alle forskningsinstitusjoner, gjengis kun de tre første paragrafene nedenfor.

§1 Virkeområde

Vedtektene gjelder for det nasjonale forskningsinformasjonssystemet Current Research Information System in Norway; Cristin. Publikasjonsdatabasen Norsk vitenskapsindeks (NVI) inngår som en del av Cristin.

§ 2 Formål

Cristin skal gi forskningen økt samfunnsmessig verdi ved å legge til rette for at forskning i flere sektorer sees i sammenheng. Cristin skal innhente og sammenstille informasjon for forskningsinstitusjonene ut fra prinsippet om åpen tilgang for alle. Cristin skal også dokumentere, presentere og gjøre åpent tilgjengelig kvalitetssikrede data om vitenskapelig publisering i en felles nasjonal database som grunnlag for finansieringssystemene i universitets- og høyskolesektoren, instituttsektoren og de regionale helseforetakene.

§ 3 Organisering

Departementet oppnevner styret for Cristin,

som har det overordnede ansvaret for den faglige virksomheten, jf. vedtektene § 5. Departementet har instruksjonsmyndighet over Cristin. Drift og administrative tjenester for Cristin er lagt til Universitetet i Oslo (UiO), jf. universitets- og høyskoleloven § 1-4 fjerde ledd og overenskomst mellom Kunnskapsdepartementet og Universitetet i Oslo. Departementet kan avgjøre i saker hvor det ikke er enighet mellom Cristin og universitetet. Cristins virksomhetsplan som omhandler drift og administrative oppgaver skal utarbeides sammen med vertsinstitusjonen UiO.

Hva skjer med BIBSYS ForschDok fremover?

Data i BIBSYS ForschDok vil bli overført til Cristin. Vi har startet en dialog om utvekslingsformater, men det er foreløpig ikke gjort noen avtaler om hvilke data som skal overføres og når dette skal skje. Det som er klart er at data om vitenskapelig publisering i 2010 som er registrert i BIBSYS ForschDok skal overføres til NVI, og at NVI skal brukes for rapportering til Database for statistikk om høgre utdanning innen fristen som er 1. april 2011. BIBSYS ForschDok vil være tilgjengelig for bruk for alle institusjoner med ForschDok-avtale inntil disse har gått over til å bruke Cristin.

/ Databehandleravtale og bestillingshistorikk

BIBSYS har de siste månedene arbeidet med å få ryddigere forhold rundt behandling av personopplysninger. Når det gjelder opplysninger om låntakere pålegger Personopplysningsloven¹ *behandlingsansvarlig* (institusjonene) at det skal foreligge en databehandleravtale² med *databehandler* (BIBSYS).

Jan Erik Kofoed / BIBSYS

BIBSYS er i ferd med å utarbeide en generell databehandleravtale angående håndtering av låntakerdata. Avtalen er nå hos Datatilsynet for kvalitetssikring. På vegne av mange institusjoner utveksler BIBSYS låntakerdata med Nasjonalt låneregister (NLR)³. Dette driftes av Biblioteksystemer AS. De vil i løpet av sommeren 2010 utarbeide en egen avtale for NLR. Denne vil bli satt inn som et vedlegg til BIBSYS databehandleravtale. Når det gjelder regler og prosedyrer for behandling av personopplysninger er BIBSYS pålagt å følge NTNUs prosedyrer beskrevet i *Behandling av personopplysninger ved NTNU*⁴. Disse vil også inngå som et element i avtalen.

Ut på høsten 2010 regner BIBSYS med at databehandleravtalen vil være klar. Inngåelse av slik avtale vil være obligatorisk for deltakere i BIBSYS-konsortiene. Kravene i Personopplysningsloven vil da være innfridd.

For ytterligere å bedre behandling av personopplysninger satte BIBSYS 1. juli 2010 i drift en funksjon på *Min side* i Ask der man

eksplisitt må gi inn samtykke for å få lagret bestillingshistorikk. Det er sendt ut egen informasjon til alle aktive låntakere pr epost.

Det er satt en frist til 1. oktober 2010 for å få beholdt gammel bestillingshistorikk. Etter den tid blir ingen bestillingshistorikk lagret for de låntakere som ikke har bekreftet at tjenesten er ønsket og gitt sitt samtykke til lagring av slike data.

Dette gjelder altså historikk for *bestillinger* av litteratur fra bibliotekene, foretatt via BIBSYS Ask. BIBSYS har ingen funksjon for å ta vare på utlånshistorikk.

Hvis samtykke gis på et senere tidspunkt, vil all ny bestillingshistorikk bli tatt vare på fra dette tidspunktet og være tilgjengelig under fanen bestillingshistorikk.

BIBSYS vil poengtere at dette ikke vil berøre statistikkfunksjonene, verken i dokumentlevering eller Biblioteksystemet forøvrig. Statistikken blir tatt hånd om på annen måte.

¹ <http://lovdata.no/all/nl-20000414-031.html>

² http://www.datatilsynet.no/templates/article_____2742.aspx

³ <http://www.lanekortet.no/>

⁴ <http://www.ntnu.no/administrasjon/avdelinger/personal/personopplysninger/personopplysninger.doc>

/ Åpne publiseringsarkiv inn i Bibliotekbasen

BIBSYS har startet et prosjekt for overføring av data fra publiseringsarkivene til Bibliotekbasen. En pilot er tilgjengelig for testing.

Jan Erik Kofoed / BIBSYS

Bakgrunn

I en årrekke har institusjonene vært nødt til å dobbelregistrere data for litteratur i de åpne publiseringsarkivene (PA), siden mange av postene skal være registrert både i Institusjonens PA og i BIBSYS Bibliotekbase. Det har vært et sterkt ønske fra institusjonene å få overført metadata automatisk fra PA over til Bibliotekbasen.

De publiseringsarkivene som omfattes av dette er de samme som deltar i NORA (Norwegian Open Research Archive). Dette omfatter DUO, BORA, DIVA, Munin, alle Brage-arkivene med flere.

Hvordan gjøres overføringen

Siden alle PA eksporterer data til NORA, har vi i piloten valgt å hente postene derfra. Fordelen er da at vi bare trenger å hente poster fra ett sted. Ulempen er at vi bare får tilgang til de postene som NORA skal ha, dvs. de postene NORA definerer som vitenskapelig. Hvis dette viser seg å være utilstrekkelig, må vi utvide løsningen

til at Biblioteksystemet høster direkte fra PA. Data hentes i formatet Dublin Core og konverteres til BIBSYS Marc før postene opprettes.

Om mulig oppretter vi i Bibliotekbasen direkte lenke til fulltekstdokumentet. Dette fungerer p.t. for DUO, MUNN og Brage-arkivene. For de andre arkivene vil dette virke når de sender slike opplysninger til NORA. Inntil da vil lenken gå til postvisning i arkivet. Sammendrag blir lagt inn som innholdsinformasjon sammen med lenke til PA.

Import fra PA skal kjøres hver natt. Det importeres bare poster som ikke fins fra før i bibliotekbasen, og importerte poster som er rettet i Bibliotekbasen blir heller ikke automatisk oppdatert ved en ny import.

Informasjon om import av data til Biblioteksystemet legges ut som en RSS-strøm. Ved å abonnere på denne kan institusjonene holde seg oppdatert med hvilke poster som er overført og hvilke som er avvist.

Pilot kjører nå på BIBSYS Demo

Høsting av publiseringsarkivene kjører i pilotfase på Demo. Der kan institusjonene teste resultatet og gi tilbakemeldinger før systemet sette i ordinær produksjon.

NB! Dette er en demoversjon. Høstingen er ennå langt fra perfekt. Alt for mange poster blir avvist, slik at det blir opprettet for få poster i Bibliotekbasen. Den viktigste grunnen er at denne versjonen bare oppretter helt nye poster, den oppdaterer ikke eksisterende. Kvaliteten på lenkene varierer. I mange tilfeller går den direkte til fulltekstdokumentet. Den kan også gå til arkivet eller til et tidsskrift. Vi ønsker allikevel å få tilbakemelding på løsningen med tanke på kvalitet på postene, bruk av lenker og presentasjon i søkeprogrammene.

Vi ønsker at så mange som mulig deltar i testingen. Tilbakemeldinger gis i BIBSYS Forum:
<http://forum.bibsys.no/viewforum.php?f=50>.

/ BIBSYS Emneportal legges ned

BIBSYS Emneportal legges ned med virkning f.o.m. 1. januar 2011. Når basen legges ned vil den ikke lenger være tilgjengelig for søk og registrering.

Gunvald Strømme / BIBSYS

BIBSYS Emneportal inneholder vel 5.000 nettressurser som er tilgjengelige både via Emneportalens eget søkegrensesnitt og via BIBSYS Ask.

BIBSYS Emneportal ble lansert høsten 2000 og var fra starten et populært produkt, ikke minst fordi emnebaserte portaler var trenden for nettbasert informasjon på den tiden. I de senere år har imidlertid statistikken over bruk vist en klar nedgang, både for årlig tilvekst og

for antall søk. Det har også vist seg vanskelig å få til den nødvendige kvalitetsmessige oppfølgingen av innholdet.

Vi vil takke alle som har bidratt til at BIBSYS Emneportal har kunnet tilby en faglig innfallsport til kvalitetssikrede nettressurser i de årene som er gått siden lanseringen, både deltakere i fagredaksjoner og i arbeidsgrupper, forslagsstillere, registratorer og andre som har gitt sine bidrag.

/ ELAG 2010

I juni ble ELAG-konferansen holdt i Helsinki, Finland. ELAG står for European Library Automation Group og konferansen har fokus på teknologi innen biblioteksektoren. Årets overordnede tema var "Meeting new user expectations".

Asbjørn Risan og Marit Brodshaug / BIBSYS

Gjennom tre hektiske dager, fire om du deltok på prekonferansen, ble vi loset gjennom et tett pakket program som på en eller annen måte var knyttet opp mot brukeren og brukerens krav, forventninger og (uttrykte?) ønsker. Hvordan kjenne brukeren bedre? Hvordan legge til rette for at studenter lærer bedre? Og sist men ikke minst; hva skal bibliotekets rolle i denne sammenhengen være?

Keynote-speaker Dr. Andrew Cox fra The University of Sheffield snakket om hvordan biblioteket kan bidra til å skape et økt engasjement i en undervisningssituasjon, og Jasmine De Gaia og Arnold Arcolio fra OCLC presenterte studier om brukeres behov i en digital hverdag. Hvordan gjøre katalogen bedre var også et relevant tema; og noen mulige løsninger som ble presentert var linked data, bedre relevansrangering og auto-fullføring. Det var også presentasjoner som argumenterte for at bibliotekene må bli flinkere til å frigjøre data og gjøre dem tilgjengelig for andre. Ved å gjøre dette vil andre kunne skape tilleggstenester som kommer brukeren til gode.

Det var også interessant å høre at svenskene undersøker mulighetene for en felles søkeinngang

Eise Norheim, HiØ og Asbjørn Risan, BIBSYS, foran Helsingfors domkirke

Stor innsats under gruppearbeidet på workshopen

mot ulike datakilder, mens det finske nasjonalbiblioteket har begynt å snuse på mulighetene for en felles nasjonal katalog. Dette er fordeler norske universitets- og høyskolebibliotek har hatt i mange år, gjennom en felles katalog i BIBSYS-samarbeidet.

Innimellom alt det faglige var det også plass til noe kulturelt og et absolutt høydepunkt var omvisning på det finske nasjonalbiblioteket med påfølgende mottagelse.

ELAG-konferansen har ingen sentral institusjon i ryggen og er basert på et tett samarbeid mellom ulike institusjoner og enkeltpersoner i Europa. Roy Gundersen, direktør for BIBSYS, har sittet i styret/programkomiteen som hadde ansvaret for det faglige innholdet i presentasjoner og foredrag.

Konferansen består ikke bare av plenums-presentasjoner, men også av workshops og lightning talks (korte 5-minutters innlegg). BIBSYS' bidrag i denne sammenheng var å arrangere en workshop, noe vi gjorde i samarbeid med Else Norheim (styremedlem og bibliotekleder ved Høgskolen i Østfold). Tematikken var "Knowing our users", basert på innlegg som ble

holdt på BIBSYS Heldagsseminar under bibliotekmøtet på Hamar i mars. Et viktig aspekt ved konferansen er det sosiale, og muligheten til å utveksle erfaringer og ideer med kolleger fra hele verden i mindre fora.

Totalt var det 190 deltagere fra 18 ulike land på konferansen, hvorav 10 var fra Norge. Vi håper at mange flere finner veien til Praha i mai 2011.

Du kan lese mer om konferansen og se video og presentasjoner på:
<http://elag2010.nationallibrary.fi/>

Roy Gundersen, BIBSYS og Else Norheim, HiØ under omvisningen i Nasjonalbiblioteket i Helsinki

/ Hierarkisk emneoversikt i Ask

Den nye versjonen av Ask er laget med ny teknologi som gjør applikasjonen svært fleksibel i forhold til å legge inn ny funksjonalitet. BIBSYS har, sammen med UiO, et prosjekt i gang med å legge inn tesaurusstøtte for Humord i den nye versjonen av Ask. Funksjonaliteten vil anslagsvis være tilgjengelig for alle i løpet av september.

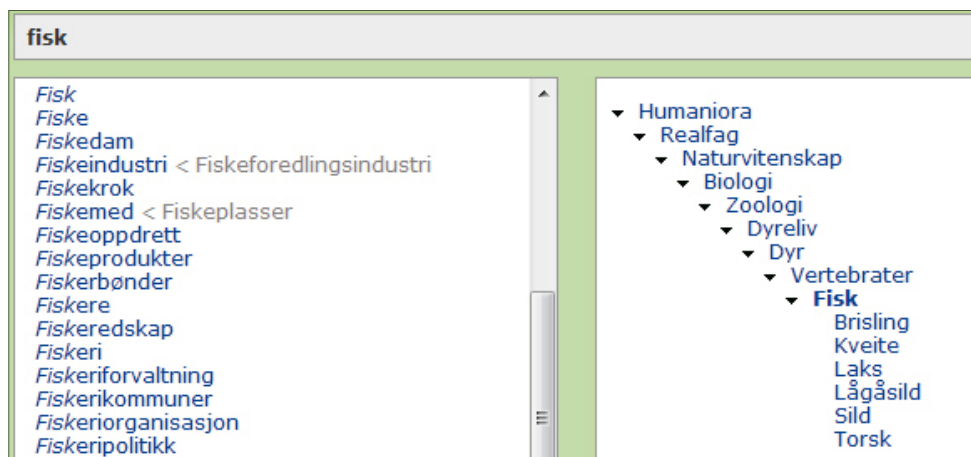
Marit Brodshaug / BIBSYS

Utforskertrang

Tanken bak den nye Ask er at man skal kunne søke, og få hjelp av avgrensingsboksene til å spisse trefflisten. Men ofte vet vi ikke helt hvilket emne vi vil søke på, og har behov for et bredere søk. Til nå har de frie emneordene gjort det mulig å gjøre videresøk, men ved å benytte en tesaurusstruktur, slik som Humord, har vi muligheten til å gi brukeren et mye bedre bilde av hvordan de ulike emnene henger sammen.

Brukeren kan ved dette lett se sammenhenger han kanskje ikke hadde tenkt på selv.

Hvis du søker på et ord som finnes i Humord-tesaurusen så vil du, med den nye løsningen, få opp emner knyttet til dette. Du kan også gå direkte inn i en hierarkisk visning av hele Humord-tesaurusen. Nærmere beskrivelse av funksjonaliteten kommer når den blir satt i drift.

Invitasjon til innspill på tema til BIBSYS Brukermøte 2011

Vi i BIBSYS ønsker at brukermøtene skal bidra til gode diskusjoner og faglig påfyll for våre kunder og brukere.

For Brukermøtet 2011 har vi satt som mål:

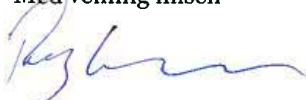
Nytt biblioteksystem – muligheter og utfordringer

Bibliotekene og BIBSYS går spennende og utfordrende tider i møte ved innføring av nytt biblioteksystem. Dette vil naturligvis prege Brukermøtet i 2011. Samtidig vil vi bestrebe oss på å sette sammen et program med andre interessante tema som kan gi nyttige debatter og faglig utvikling. Derfor ber vi om innspill på hvilke tema som vil være interessante å få belyst for dere. Vi setter stor pris på at dere sender oss innspill på en epost til:

support@bibsys.no

innen 1. oktober 2010.

Med vennlig hilsen

Roy Gundersen
direktør

/ Nye kunder i BIBSYS Brage

Margit Wagnild / BIBSYS

Vi har fått to nye kunder i Brage iløpet av våren. Det er Statistisk Sentralbyrå, <http://www.ssb.no/> og Samisk Høyskole, <http://www.samiskhs.no/>.

Vi ønsker disse velkommen og ser frem til et spennende samarbeid.

/ Personalnytt

Seksjonssjef Surur Taso slutter 31.08.2010. Hun starter som kontorsjef på Medisinsk Fakultet, NTNU.

Leder for produkteierne, Berte Figenschou Amundsen, slutter 31.08.2010. Hun starter som kommunikasjons- og organisasjonssjef i Norsk Helsenett.

Returadresse: BIBSYS, 7491 Trondheim

// VI GJØR KUNNSKAP TILGJENGELIG //

BIBSYS

POSTADRESSE / 7491 Trondheim

TELEFON BRUKERSTØTTE / 958 24 000

TELEFON ADMINISTRASJON / 902 54 000

E-POST / firmapost@bibsys.no

BIBSYS-nytt er et nyhetsblad for brukere
av BIBSYS' produkter og tjenester.

TRYKT OPPLAG / ca. 1500

UTGIVER / BIBSYS, Roy Gundersen (direktør)

ANSVARLIG REDAKTØR / Maria Sindre Bjelke

REDAKTØR / Margit Wagnild

LAYOUT / HK